

Rahoitusallalla työskentelevän asiantuntijan osaamistarpeet riskienhallinnan näkökulmasta

Tradenomi opinnäytetyö

Liiketalous

Syksy 2024

Irene Ratschinsky

Koulutuksen Liiketalouden Tradenomi

Tekijä Irene Ratschinsky

Työn nimi Rahoituslaitalla työskentelevän henkilön osaamistarpeet riskienhallinnan näkökulmasta

Ohjaaja Risto Järvinen

Tiivistelmä

Vuosi 2024

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää mitkä tiedot ja taidot ovat hyödyllisiä henkilölle, joka on kiinnostunut työskentelemään talousrikollisuuden estämiseen liittyvissä tehtävissä rahoituslaitoksessa. Opinnäyteprosessissa ei ollut mukana erillistä toimeksiantajayritystä. Teoriaosuudessa perehdyttiin erityisesti asiakkaan tuntemiseen liittyviin lakisääteisiin velvoitteisiin sekä olennaisimpiin pakotesäädöksiin, jotka liittyvät finanssialaan. Riskienhallinnasta on oma lukunsa, jossa keskityttiin riskiperusteiseen lähestymistapaan talousrikollisuuden estämiseen liittyen, sekä esiteltiin tarkemmin, kuinka se tulee toteuttaa rahoituslaitoksessa.

Opinnäytetyö oli tutkimustyyppinen ja tutkimuksessa käytettiin tiedonkeruumenetelmänä teemahaastattelua. Tutkimuksessa nousi esiin, että näissä tehtävissä toimivilta pankkien työntekijöiltä edellytetään analyyttistä ajattelua, kriittistä tiedonkäsittelyä, kommunikaatio- ja yhteistyötaitoja sekä kykyä sopeutua jatkuviin sääntelymuutoksiin. Työntekijöiden on pystyttävä hahmottamaan kokonaisuuksia mutta kuitenkin tarkastelemaan yksityiskohtia.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että talousrikollisuuden torjunta edellyttää jatkuvaa oppimista, teknologian hyödyntämistä ja tiivistä yhteistyötä viranomaisten kanssa. Organisaatioiden on aktiivisesti tuettava työntekijöitään tarjoamalla koulutusta ja resursseja.

Avainsanat talousrikollisuus, sanktiot, riskienhallinta, rahanpesu, pankit, asiakkaan tunteminen

Sivut 38 sivua ja liitteitä 2 sivua

Bachelor of Business Administration Business Economics

Abstract

Author Irene Ratschinsky

Year 2024

Subject The key competencies and skills needed for an expert working in a Financial institution's Financial crime prevention unit.

Supervisors Risto Järvinen

The goal of this thesis was to find out what knowledge and skills will be useful for a person interested in working in positions related to the prevention of financial crime in a financial institution. No separate commissioning company was involved in the thesis process. The theoretical part focused especially on statutory obligations related to customer due diligence and the most essential sanctions regulations associated with the financial sector. There is a separate chapter on risk management, which focused on a risk-based approach to financial crime prevention and explained in more detail how it should be implemented in a financial institution.

The thesis was of a research type and thematic interviews were used as a data collection method. The study found that bank employees in these positions are required to have analytical thinking, critical information processing, communication and cooperation skills, and the ability to adapt to constant regulatory changes. Employees must be able to see the big picture but still look at the details.

In conclusion, fighting financial crime requires continuous learning, the use of technology, and close cooperation with the authorities. Organisations must actively support their employees by providing training and resources.

Keywords Financial crime prevention, Risk management, Sanctions, Financial institutions, Know your customer

Pages 38 pages and appendices 2 pages

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Talousrikollisuuden estämisen osa-alueita rahoituslaitoksissa	7
2.1	Asiakkaan tuntemisvelvollisuus	7
2.2	Tosiasiallisen edunsaajan ja vastuuhenkilön tunnistaminen yrityksissä ja yhteisöissä	10
2.3	Pakotteiden vaikutus asiakkaan tuntemiseen liittyen	12
2.4	Kansainväliset pakotteet ja niiden tarkoitus	13
2.5	Pakotteiden lainsäädännöstä ja toimeenpanosta	16
3	Riskienhallinta rahoitusalaalla	17
3.1	Riskiperusteinen lähestymistapa	18
3.2	Operatiivinen riskienhallinta	19
3.3	Riskiarvio	21
4	Tutkimuksen menetelmä	23
5	Tulokset	24
5.1	Analyyttinen ajattelu ja kriittinen tiedonkäsittely	25
5.2	Kommunikaatio- ja yhteistyökykyt	26
5.3	Haasteet ja urakehitys	27
6	Johtopäätökset	30
7	Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotukset	31
8	Pohdinta	33
	Lähteet	34

Kuvat, taulukot ja kaavat

Kuva 1. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, Yhteisön tosiasiallinen edunsaaja 444/2017 1 luku 5 §)

Kuva 2. Pakotteiden täytäntöönpanoon ja valvontaan osallistuvat viranomaiset Suomessa

Kuva 3. Kolme puolustuslinjaa (Nordea, n.d.)

Kuva 4. Riskiarvion laatimisprosessi (Aluehallintovirasto, 2021, s.14)

Liitteet

- Liite 1. Aineistonhallintasuunnitelma
Liite 2. Haastattelukysymykset

Käsite- ja lyhenneluettelo

AML	Anti-Money Laundering, rahanpesun estäminen
AMLA	The Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism, EU: n rahanpesutorjuntaviranomainen)
AVI	Aluehallintovirasto
BCBS	The Basel Committee on Banking Supervision, Baselin pankkivalvontakomitea
BaFin	Federal Ministry of Finance, Saksan liittovaltion rahoitusvalvontaviranomainen
CDD	Customer Due Diligence, asianmukainen huolellisuus suhdetta avattaessa
CTF	Combating the Financing-Terrorism of terrorism, terrorismin rahoittamisen torjunta.
EBA	European Banking Authority, Euroopan pankkiviranomainen, EPV
EO	Executive Order, Yhdysvalloissa presidentin antama liittovaltion hallintoa koskeva asetus
FATF	Financial Action Task Force, Kansainvälinen rahanpesunvastainen toimintaryhmä
KRP	Keskusrikospoliisi
KYC	Know Your Customer, asiakkaan tunteminen.
ODD	Ongoing Customer Due Diligence, jatkuva asiakkaan tunteminen

OECD	Organization for Economic Cooperation and Development, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
OFAC	Office of Foreign Assets Control, Yhdysvaltain valtiovarainministeriön ulkomaisten varojen valvontavirasto
PEP	Politically Exposed Person, poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö
RCA	Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön lähiomainen
SDN	Specially Designated Nationals and Blocked Persons List, OFAC:n laatima pakotelista, joka voi sisältää yrityksiä ja henkilöitä
YK	Yhdistyneet Kansakunnat

1 Johdanto

Rahanpesu, terrorismi, lahjonta ja korruptio, pakotteiden kiertäminen, veronkierto, petokset sekä muun tyyppinen lainvastainen toiminta aiheuttavat yhä suurempia taloudellisia ja yhteiskunnallisia kustannuksia kaikkialla maailmassa. Laittomasta toiminnasta peräisin olevien rahavirtojen jäljittäminen ja pysäyttäminen on ratkaisevassa osassa rikollisuuden pysäyttämisessä. Rahalaitoksilla on ainutlaatuiset mahdollisuudet auttaa ongelman ratkaisemisessa.

Viime vuosien rahanpesuskandaalit ovat osoittaneet, että pankit ovat avainasemassa rahanpesun torjunnassa. Pankeille voi aiheutua merkittäviä sakkoja, mainehaittoja ja jopa toimiluvan menettäminen, jos ne laiminlyövät veloitteensa estää rahanpesun ja terrorismin rahoittaminen. Lisäksi rikkomukset voivat johtaa pankin tiukempaan valvontaan ja huomattaviin lisäkustannuksiin toimintatapojen korjaamiseksi. Pankin lakisäätäinen velvollisuus on tuntea asiakkaansa, tietää asiakkaan ja tämän toiminnan taustat, sekä varojen alkuperä. (Heima, 2018)

Tässä opinnäytetyössä käydään läpi talousrikollisuuteen liittyviä riskejä koskien asiakkaan tuntemista ja pakotteita, sekä näihin liittyviä lakipykälä. Pyrkimyksenä on myös antaa työkaluja ja vinkkejä henkilölle, joka on kiinnostunut työskentelemään rahoituslaitoksessa talousrikollisuuden torjuntatehtävissä. Ammatilliset osaamisvaatimukset rahoitusalan yrityksille, etenkin asiakkaan tuntemiseen perustuvien vaateiden myötä. Aloittaessani työni pankissa vuonna 2011 tämä ei ollut itsestäänselvyys. Asiakassuhdetta avattaessa asiakassuhteen luonnetta ja tarkoitusta ei kartoitettu asiakkaalta siinä määrin kuin nykyisin koska sitä ei pidetty tärkeänä. Nykyisin tämä on jo velvollisuus ja tärkeä osa pankkien riskienhallintaa. Luvut 2–3 esittelevät tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen keskittyen erityisesti lakisäätiseen asiakkaan tuntemiseen ja pakotteisiin liittyviin käsitteisiin. Oman kokemukseni mukaan näiden käsitteiden ja lakisäätisten velvoitteiden ymmärtäminen auttaa käytännön työssä.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan käynnistyi 24.02.2022. Rahanpesun selvittelykeskuksen vuoden 2023 vuosikertomuksessa todetaan, että sota on vaikuttanut laajasti Suomen viranomaisten toimintaan. Keskus vastaanotti n. 1500 pakotteisiin ja Ukrainan sotaan liittyvää ilmoitusta epäilyttävistä liiketoimista. Lisäksi Suomessa toimivien yritysten pankkitilejä on käytetty pakotteiden kiertämiseen. Vuosikertomuksessa todetaan myös, että etenkin EU:n asettamat pakotteet ovat muuttaneet toimintaympäristöä merkittävästi ja tiedonvaihto

kansallisesti ja kansainvälisesti on lisääntynyt. Pakotteiden kiertäminen on lisääntynyt ja tapausten selvittäminen on hankaloitunut. (Rahanpesun selvittelykeskus, 2023)

Vastuullinen toiminta, kuten hyvä hallintotapa ja sosiaalinen vastuu, ovat keskeisiä talousrikollisuuden torjunnassa. Ne ehkäisevät rikollisen toiminnan ja korruption mahdollisuutta rahoituslaitoksissa.

2 Talousrikollisuuden estämisen osa-alueita rahoituslaitoksissa

Talousrikollisuuden osa-alueita ovat mm. rahanpesu, terrorismin rahoitus, sanktiot, lahjonta ja korruptio, petokset sekä veronkierto. Rahoituslaitosten tuotteita ja palveluita voidaan yrittää käyttää rikollisiin tarkoituksiin. Pankit saattavat epäonnistua noudattamasta niille asetettuja rahoitusriskiin liittyviä sääntelyvaatimuksia. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen perustuu kansainvälisiin standardeihin ja EU-lainsäädäntöön. Sääntelyllä pyritään siihen, että globaaleilla finanssimarkkinoilla noudatetaan yhteisiä asiakkaan tuntemista koskevia menettelytapoja. Tätä työtä kirjoittaessani on julkaistu 31.5.2024 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1624 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen. Asetuksessa todetaan, että rahanpesu ja terrorismin rahoitus tapahtuvat usein kansainvälisessä yhteydessä. Yhtenä asetuksen tavoitteena onkin yhdenmukaistaa toimenpiteet, jotka on määrä ottaa käyttöön rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoituksen estämiseksi unionin tasolla. Rahanpesuasetuksen pyrkimyksenä onkin tehostaa nykyistä sääntelyä ja täsmentää sitä. Finanssivalvonnan mukaan rahanpesuasetuksen soveltaminen alkaa kolmen vuoden päästä sen voimaantulosta, jotta sitä täydentävät standardit saadaan laadittua ja hyväksytyä kansallisella tasolla (Finanssivalvonta, n.d.) Seuraavissa luvuissa käsitellään asiakkaan tuntemiseen sekä pakoteriskeihin liittyviä asioita.

2.1 Asiakkaan tuntemisvelvollisuus

Asiakkaan tunteminen tunnetaan myös usein käytetyllä termillä ”Know Your Customer” (jatkossa KYC). Asiakkaan tuntemiseen liittyvillä toimenpiteet luovat turvallisen ja luotettavan toimintaympäristön. Pankilla tulee olla ymmärrys siitä, miten asiakkaat käyttävät tilejä ja

palveluita. Pankki voikin esittää kysymyksiä mm. varojen alkuperästä, liikesuhteista ja pankkipalvelujen käytön perusteista. Pankki voi kysyä näitä tietoja asiakassuhteen aikana, mutta myös myöhemmin asiakassuhteen aikana. Kysymysten tarkoituksena on varmistua siitä, ettei pankkipalveluita käytetä väärin tarkoituksiin. (Nordea, n.d -a)

Asiakkaan tunteminen ja hänen toimintansa laadun ymmärtäminen ovat avainasemassa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisyyn liittyen. Suomessa on säädetty rahanpesulaissa ne velvoitteet ja toimenpiteet, joita valvottavien yritysten, yhteisöjen ja muiden elinkeinonharjoittajien täytyy omassa toiminnassaan noudattaa.

Näiden toimien tarkoitus on pyrkiä ehkäisemään rahanpesua ja terrorismin rahoittamista sekä helpottaa tällaisen toiminnan paljastamista. Suomessa Finanssivalvonta valvoo pankkeja asiakkaan tuntemisen osalta varmistaakseen, että ne noudattavat voimassa olevaa lainsäädäntöä ja toteuttavat asianmukaiset käytännöt rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi. (Aluehallintovirasto n.d., Finanssivalvonta, n.d.)

Finanssipalvelujen tarjoajilla on laillinen velvoite tunnistaa ja tuntea asiakkaansa. Pankkien, vakuutusyhtiöiden, sijoituspalveluyritysten, rahastoyhtiöiden, maksulaitosten ja virtuaalivaluutan tarjoajien on varmistettava, että he tietävät kenen kanssa he tekevät liiketoimia, kuka on oikea asiakas ja kenen varoilla toimet suoritetaan. Tämä tarkoittaa sitä, että edellä mainittujen yritysten oltava perillä asiakkaidensa toiminnasta ja taustoista koko asiakassuhteen ajan. On myös tärkeää selvittää, kenen toimeksiannosta ja kenen varoilla liiketoimia tehdään. (Finanssivalvonta, 2020)

Asiakkaan tunteminen on olennainen osa rahoituslaitosten vastuullista liiketoimintaa. Se auttaa rikollisen toiminnan torjumisessa sekä varmistaa sääntelyn noudattamisen. Asiakkaan tunteminen suojaa sekä pankkien että asiakkaan etuja. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä määrittelee, mitä tietoja palveluntarjoajan on hankittava asiakkaan tuntemista varten ja kauanko kyseisiä tietoja tulee säilyttää. (Finanssivalvonta, 2018)

Palveluntarjoajan on hankittava tietoja asiakkaansa ja tämän tosiasiallisen edunsaajan toiminnasta, liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä perusteista palvelun tai tuotteen käyttämiselle. Lisäksi on järjestettävä asiakkaan toiminnan laatuun ja laajuuteen, asiakassuhteen pysyvyyteen ja kestoon sekä riskeihin nähden riittävä seuranta sen varmistamiseksi, että asiakkaan toiminta vastaa sitä kokemusta ja tietoa, joka palveluntarjoajalla on asiakkaasta ja tämän toiminnasta. (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 444/2017, 3 luku 4 §)

Lain mukaan palveluntarjoajan on pidettävä kaikki asiakkaan tuntemista ja liiketoimia koskevat asiakirjat ja tiedot ajantasaisina ja olennaisina. Tiedot on säilytettävä luotettavalla tavalla viiden vuoden ajan vakituisen asiakassuhteen päättymisestä. Seuraavat tiedot ovat välttämättömiä tunnistustietoja:

- Asiakkaan nimi, osoite, henkilötunnus ja kansalaisuus
- Tieto siitä, onko asiakas poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö
- Tieto asiakkaan taloudellista asemaa kuvaavasta elämäntilanteesta (esim. palkansaaja, eläkeläinen, opiskelija)
- Tieto siitä, onko kyseessä asiakkaan pääasiallinen pankkiasiakkuus
- Tieto varojen ja säännöllisten maksutapahtumien/rahavirtojen alkuperästä tai lähteestä
- Arvio asiakkaan säännöllisen maksuliikenteen määrästä
- Arvio asiakkaan ulkomaan maksujen määrästä ja peruste maksuille (Finanssivalvonta, 2020)

Laissa on myös tarkkaan määritelty oikeushenkilön tunnistamiseen (oikeushenkilöitä ovat esim. yritykset, yhteisöt ja järjestöt) liittyvät tunnistamisen tiedot, joita ovat:

- Täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä, rekisteriviranomainen, kotipaikan osoite
- Hallituksen tai vastaavan päättävän elimen jäsenten täydelliset nimet, syntymäajat ja kansalaisuudet
- Oikeushenkilön toimiala
- Tosiasiallisten edunsaajien nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus ja sen puuttuessa kansalaisuus sekä tarvittaessa tarkempi kuvaus omistus- ja määräysvaltarakenteesta (Laki rahanpesun ja terrorismin estämisestä 444/2017, Luku 3, 3 §.)

Yhdistämällä asiakkaan tuntemisen ja riskiprofiilin arvioinnin rahoituslaitokset voivat tehdä paremmin harkittuja päätöksiä perustuen kattavaan tietoon asiakkaasta ja hänen mahdollisista riskeistään. Näin ne suojautuvat tehokkaammin rahanpesulta, terrorismin rahoitukselta ja muilta talousrikoksilta sekä noudattavat voimassa olevaa lainsäädäntöä ja sääntelyä. Asiakkaan tuntemistoimet tulee toteuttaa aina kun aloitetaan liikesuhde, on syytä epäillä rahanpesua tai terrorismin rahoittamista tai epäillä aiemmin saatujen tuntemistietojen oikeellisuutta. Tietojen päivittämistä tulee määräytyä liikesuhteesta aiheutuvan riskin mukaan ja se saa olla enintään 1 vuosi suuririskisten asiakkaiden kohdalla,

joihin sovelletaan tiukennettua tuntemisvelvollisuutta ja 5 vuotta kaikkien muiden asiakkaiden osalta. (Finanssivalvonta, n.d.)

Mikäli asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimia on rahoituslaitoksen pidättäydyttävä liiketoimen suorittamisesta tai liikesuhteen aloittamisesta, lopetettava liikesuhde tai harkittava asiakkaaseen liittyvästä epäilyttävästä liiketoimesta ilmoittamisesta rahanpesun selvittelykeskukselle. Rahoituslaitos on myös velvollinen pitämään kirjaa toteuttamistaan asiakkaan tuntemisen toimenpiteistä. (Finanssivalvonta, n.d.)

2.2 Tosiasiallisen edunsaajan ja vastuuhenkilön tunnistaminen yrityksissä ja yhteisöissä

Rahoituslaitoksen tulee tunnistaa yrityksessä tai yhdistyksessä toimiva tosiasiallisen edunsaaja. Tosiasiallisista edunsaajista täytyy lisäksi pitää yllä riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia tietoja. Kuvassa 1 on kuvakaappaus rahanpesulain 1 luvun 5 §:stä, jossa avataan tarkemmin yhteisön tosiasiallisen edunsaajan käsitettä.

Kuva 1. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, Yhteisön tosiasiallinen edunsaaja 444/2017 1 luku 5 §)

5 §**Yhteisön tosiasiallinen edunsaaja**

Yhteisön tosiasiallisella edunsaajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka viime kädessä:

- 1) omistaa suoraan tai välillisesti suuremman kuin 25 % osuuden oikeushenkilön osakkeista tai muuten omistaa vastaavan osuuden oikeushenkilöstä;
- 2) käyttää suoraan tai välillisesti suurempaa kuin 25 % osuutta oikeushenkilön äänioikeuksista, ja tämä äänimäärä perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin, tai;
- 3) käyttää muulla tavoin tosiasiallisesti määräysvaltaa oikeushenkilössä.

Osoituksena suorasta omistuksesta pidetään sitä, että luonnollisella henkilöllä on suurempi kuin 25 % omistusosuus tarkasteltavasta oikeushenkilöstä.

Osoituksena välillisestä omistuksesta pidetään sitä, että:

- 1) oikeushenkilöllä, jossa yksi tai useampi luonnollinen henkilö käyttää itsenäistä päätösvaltaa, on suurempi kuin 25 % omistusosuus tai suurempi kuin 25 % osuus äänioikeuksista tarkasteltavasta oikeushenkilöstä, tai;
- 2) luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, jossa luonnollinen henkilö käyttää itsenäistä päätösvaltaa, on omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin perustuva oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä tarkasteltavan oikeushenkilön hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä.

Jos tosiasiallista edunsaajaa ei pystytä tunnistamaan tai 1 momentissa säädetyt edellytykset eivät täyty, tosiasiallisina edunsaajina pidetään tarkasteltavana olevan oikeushenkilön hallitusta tai vastuunalaisia yhtiömiehiä, toimitusjohtajaa tai muuta vastaavassa asemassa olevaa henkilöä.

Lain tarkoitus on määritellä tarkasti, kuka tosiasiasa hyötyy yritystoiminnasta ja omistaa yrityksen osakkeet. Suomessa osakeyhtiön perimmäinen tarkoitus on tuottaa osakkeenomistajilleen voittoa (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624 5 §). Tämä tarkoittaa, että viime kädessä osakkeenomistaja hyötyy henkilökohtaisesti yritystoiminnasta lisäten hänen varallisuuttaan.

Tosiasiallisten edunsaajien lisäksi on syytä kiinnittää huomiota myös henkilöihin, jotka ovat asemansa perusteella virallisesti vastuussa yrityksen tai yhdistyksen toiminnasta ja päätöksenteosta. Luottotietolaki määrittelee, että tämä sisältää esimerkiksi yrityksen johtoryhmän jäsenet, toimitusjohtajan, vastuunalaisen yhtiömiehen ja muut avainhenkilöt, joilla on prokura, eli nimenkirjoitusoikeus. (Luottotietolaki 527/11.5.2007, 3 §)

Voidaankin todeta, että yritysten ja yhteisöjen vastuuhenkilöiden tunteminen on ensisijaisen tärkeää rahoituslaitoksille. Se auttaa niitä arvioimaan ja hallitsemaan paremmin

liiketoimintaan liittyviä riskejä. Tuntemalla yrityksen avainhenkilöt pankki voi saada kattavamman kuvan yrityksen toiminnasta ja päätöksenteosta, ja kuka lopulta hyötyy yritystoiminnasta.

Suurissa yrityksissä joissa on hajautunut omistus, esimerkiksi, pörssilistatuissa yrityksissä, vastuuhenkilöinä ovat johtoryhmän jäsenet ja toimitusjohtaja. Yhdistyksissä tosiasiallisina edunsaajina pidetään yhdistysrekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, 444/2017 luku 1, 7 §, yhdistyslaki (503/1989)). Näissä tapauksissa on olennaista tietää, kuka käyttää valtaa yhteisössä ja voi hyötyä henkilökohtaisesti yhteisön toiminnasta.

Lainsäädäntö edellyttää myös, että rahoituslaitoksen tulee olla tietoinen, onko asiakas kotimaassa tai ulkomailla poliittisesti vaikutusvaltaisessa asemassa toimiva henkilö (jatkossa PEP) tai tällaisen henkilön perheenjäsen tai läheinen yhtiökumppani (jatkossa RCA). PEP on henkilö, joka toimii tai on toiminut kuluneen vuoden aikana esimerkiksi valtionpäämiehenä, ministerinä, kansanedustajana, ylimmän oikeusasteen jäsenenä, valtion varainhoitoa tarkastavan ylimmän päättävän elimen jäsenenä, keskuspankin johtokunnan jäsenenä, suurlähettiläänä tai asianhoitajana, kenraalikuntaan kuuluvana upseerina tai valtiomisteisen yrityksen johtotehtävissä. RCA- henkilöinä pidetään pääsääntöisesti perheenjäseniä, kuten puoliset ja vanhemmat sekä lapset ja heidän puolisonsa. (Aktia, n.d.)

2.3 Pakotteiden vaikutus asiakkaan tuntemiseen liittyen

Käytännön kokemuksen mukaan haastavimpia tapauksia liittyen asiakassuhteen arviointiin ovat monikansalliset yhtiöt, joilla on toimintaa useassa maassa ja pitkät omistajaketjut. Useimmissa pakotejärjestelmissä toimenpiteet kohdistuvat henkilöihin ja yhteisöihin. Niihin kuuluvat esimerkiksi varojen jäädyttäminen ja matkustuskiellot. Eurooppa-Neuvosto on määritellyt, että henkilöihin liittyviin pakotteisiin sisältyy kohdennettuja rajoittavia toimenpiteitä, kuten talouspakotteita, diplomaattisia toimia ja viisumitoimenpiteitä. (Eurooppa-neuvosto, 2024)

Finanssivalvonta ohjeistaa, että luottolaitosten ja finanssilaitosten tulee toteuttaa pakotarkistukset kaikkien kohdennettuihin talouspakotteisiin liittyvien pakotelistojen päivitysten yhteydessä. (Finanssivalvonta, n.d.)

Pakotelistalla olevan henkilön läsnäolo voi vaikuttaa merkittävästi asiakassuhteeseen, ja rahoituslaitoksen on otettava huomioon useita tekijöitä päätöksissään asiakassuhteen aloittamisesta tai jatkamisesta. Kuten Boris Rotenbergin tapaus osoittaa, talouspakotteet voivat johtaa pankkipalveluiden menettämiseen Suomessa ja pankkipalveluita tarjoava taho voi itsekin joutua pakotteiden kohteiksi etenkin Yhdysvalloissa (MTV3 uutiset – STT, 2023). Näin ollen asiakkaan tunteminen nousee keskiöön pankkien tekemissä asiakassuhteiden riskiarvioinneissa, sekä asiakassuhteen alussa että myöhemmin sen aikana. Rahoituslaitos voi kieltäytyä yhteistyöstä pakotelistalla olevien yritysten kanssa ja se voi valita yritysasiakkaansa. Rotenbergin tapaus osoitti myös, ettei suomalaisten pankkien tarvitse tarjota henkilölle pankkipalveluita henkilölle, joka ei asu Eta-alueella pankkipalveluita (MTV3 uutiset – STT, 2023).

2.4 Kansainväliset pakotteet ja niiden tarkoitus

Pakotteilla pyritään muiden ulkopoliittisten toimien ohella vaikuttamaan toisen valtion tai ihmisryhmän harjoittamaan politiikkaan tai toimintaan, joka uhkaa kansainvälistä rauhaa tai turvallisuutta. Näitä toimia ovat esimerkiksi joukkotuhoukseiden levittäminen, kansainvälinen terrorismi tai ihmisoikeusloukkaukset. (Ulkoministeriö, n.d.)

Pakotteita ovat esimerkiksi henkilöpakotteita eli henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvia varojen jäädyttämisistä tai matkustuskieltoja. Pakotteet voivat olla myös sektoripakotteita, jotka voivat sisältää finanssisektoriin ja palvelutoimintaan liittyviä kieltoja sekä rajoituksia sekä eri tuotteiden vienti- ja tuontirajoituksia (Finanssivalvonta, 14.10.2024).

Ulkoministeriö vastaa Suomen ulkopoliitikasta ja osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön. Kansainvälisillä pakotteilla tarkoitetaan taloudellisen tai kaupallisen yhteistyön rajoittamista, liikenne- ja viestintäyhteyksien keskeyttämistä tai diplomaattisten suhteiden rajoittamista tietyn valtion tai ryhmien kanssa. (Ulkoministeriö, n.d.)

Suomalaisesta näkökulmasta tärkeimmät pakotteiden asettajat ovat Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto, Euroopan unioni ja Yhdysvallat. Valtaosa suomalaistoimijoita oikeudellisesti velvoittavista pakotteista perustuu EU-lainsäädäntöön, jolla on unionissa pantu täytäntöön myös YK:n asettamat pakotteet. YK:n turvallisuusneuvoston määräämät pakotteet tuodaan osaksi EU:ssa sovellettavaa oikeutta neuvoston pakotepäätöksin ja pakoteasetuksin. Pakotteet tulevat voimaan välittömästi sen

jälkeen, kun ne on julkaistu EU:n virallisessa lehdessä. Myös Yhdysvaltojen pakotteista voi aiheutua oikeudellisia velvoitteita suomalaisillekin taloudellisille toimijoille, esimerkiksi kansainvälistä kauppaa harjoittaville yrityksille ja finanssilaitoksille. (Pursiainen, 2021, ss. 21–22)

Yhdysvaltain valtiovarainministeriön ulkomaisten varojen valvontavirasto, Office of Foreign Assets Control (jatkossa OFAC), kohdistaa pakotteita listaamalla fyysisiä henkilöitä ja organisaatioita ns. SDN-luetteloon (Specially Designated Nationals and Blocked Persons List). OFAC:n lisäksi kauppaministeriö ja puolustusministeriö pitävät yllä omia luettelojaan. Yhdysvaltojen pakotteet jaotellaan niiden soveltamisalan ja seuraamusten perusteella kahteen luokkaan, ensisijaisiin pakotteisiin ja toissijaisiin pakotteisiin. Ensisijaiset pakotteet velvoittavat yhdysvaltalaisia toimijoita. Kuitenkin niillä on yhteys myös ulkomaisten yritysten liiketoimiin, kun liiketoimilla on yhteys Yhdysvaltoihin. Yhteydeksi riittää, että liiketoimintaan liittyvät maksut tehdään dollarimääräisinä. Ensisijaisten pakotteiden vastaisesti toimivalle suomalaisellekin yhtiölle voidaan siis määrätä sakkoja ja muita seuraamuksia myös silloin, kun liiketoimi tapahtuu Suomessa. Toissijaisten pakotteiden tarkoitus on tukea ensisijaisia pakotteita pyrkimällä pakottamaan myös muut maat toimimaan Yhdysvaltain tavoitteiden mukaisesti. Toissijaisia pakotteita voidaan kohdistaa esimerkiksi eurooppalaisiin yhtiöihin, jotka tekevät liiketoimia Yhdysvaltojen pakoteluettelossa olevien toimijoiden kanssa tai pakotteiden kohteena olevilla teollisuuden aloilla pakotteiden kohteena olevissa valtioissa. Toissijaisten pakotteiden vastaisesti toimivalle ei määrätä sakkoja, mutta yhtiö voidaan lisätä Yhdysvaltojen pakoteluetteloon tai sen oikeutta harjoittaa kauppaa yhdysvaltalaisen toimijoiden kanssa voidaan muutoin rajoittaa. Dollaripohjaisen maksujärjestelmän käyttäminen voi jo muodostaa sellaisen yhteyden pakoteluetteloön merkityn tahon kanssa, mikä aiheuttaa riskin ensisijaisten pakotteiden soveltamisesta. Pakotteiden merkittävin vaikutus näkyy finanssisektorilla, eurooppalaiset pankit joutuvat pidättäytymään maksuliikenteestä tai muista transaktioista pakotteiden kohteena olevien osapuolten kanssa. (Kiina ja Yhdysvallat-haaste yrityksille: Suurvaltakilpailun vaikutukset suomalaisyrityksille, 2021, ss.26–27)

HD-Parts Oy:n tapaus osoittaa, että Yhdysvaltain asettamat pakotteet voivat vaikuttaa ratkaisevasti myös suomalaisyritysten toimintaan. Vuoden 2024 alkupuolella kyseinen Vantaalla toimiva yritys päättyi Yhdysvaltojen pakotelistalle. YLE uutisoi loppuvuodesta 2023 yrityksestä, joka myy kuorma-autojen varaosia Venäjälle. Ylen MOT ohjelma sai tietoonsa HD-Parts Oy:n viemien varaosien tavaranimikkeet ja vertasi niitä EU:n pakotelistattuihin tuotteisiin. Venäjän tullitietojen mukaan HD-Partsin lähetysten nimikkeet täsmäävät suurilta osin rajoitettuihin tuoteryhmiin. (Roslund, 2023)

Helmikuussa 2024 YLE uutisoi, että Yhdysvallat on tehnyt yli 500 pakotepäätöstä Venäjää vastaan johtuen Aleksei Navalnyin kuolemasta ja Ukrainan sodasta. Pakotteita kohdistettiin myös Venäjän taloushallintoon sekä Venäjän aseteollisuudelle tarvikkeita toimittaviin yrityksiin. (Kokkonen, 2024). OFAC:n mukaan HD-Parts listattiin, koska se on toimittanut tuhansia varaosatoimituksia Venäjälle ja on yksi suurimmista ulkomaisista kuorma-auto-osien toimittajista. OFAC toteaa tiedotteessaan, että Venäjällä ja Venäjän armeijalla on pulaa varaosista (Kavander, 2024). HD-Parts Oy kommentoi omilla nettisivuillaan kaupankäynnistä Venäjälle, että se on toimittanut Venäjälle Tullin ja Ulkoministeriön hyväksymiä varaosia ja tuotteita, jotka eivät ole EU:n toimesta sanktioituja, eikä niitä ole lisätty EU:n 13. pakotepakettiin. Yritys kertoi myös tiedotteessaan lopettaneensa kaiken kaupankäynnin Venäjälle. Yrityksen nettisivujen perusteella sen toiminta on toistaiseksi keskeytetty (HD-Parts Oy, 2024). Helsingin Sanomat uutisoi puolestaan 27.2.2024, että monet autojen varaosat ovat EU:n pakotelistalla. Tullin mukaan Venäjälle ei ole yleistä kauppakieltoa. Sen sijaan on oleellista hankkia tieto, onko yritys, sen omistajat tai sen viemät tuotteet pakotelistalla. (Loula, 2024, s.A9).

Yhdysvaltain OFAC Executive Order 14024, 15.04.2021 voi määrätä seuraamuksia ulkomaiselle finanssilaitokselle, mikäli OFAC toteaa, että kyseinen finanssilaitos on suorittanut tai helpottanut merkittäviä liiketoimia tai liiketoimia tai tarjonnut palveluja, jotka liittyvät Venäjän sotateollisuuden edistämiseen, mukaan lukien minkä tahansa valtiovarainministerin mahdollisesti määräämän tuotteen tai tuoteryhmän myynnin, toimituksen tai siirron suoraan tai välillisesti Venäjän federaatioon. Näitä tuotteita ja tuoteryhmiä koskeva liite on lisätty kyseiseen päivitykseen 22.12.2023. (OFAC, 22.12.2023)

HD-Parts Oy otti tietoisien riskien kaupatessaan tuotteitaan Venäjälle. Se toteaa tiedotteessaan, että vaihtoehtona oli myynnin jatkaminen Venäjälle niin kauan kuin lainsäädäntö sen sallii. (HD-Parts Oy, 2024). Yrityksen jouduttua Yhdysvaltain pakotelistalle on yritystoimintaa käytännössä mahdotonta jatkaa, koska sen kanssa liiketoimia tekevät yritykset ja rahoituslaitokset voivat siten itsekkin joutua pakotelistalle, kts. edellinen kappale. Suuremmat rahalaitokset kotimaassa eivät voi todennäköisesti ottaa yritystä asiakkaakseen tai jatkaa asiakassuhdetta, jos mielivät jatkaa toimintaansa Yhdysvaltain markkinoilla ja dollarikaupassa.

2.5 Pakotteiden lainsäädännöstä ja toimeenpanosta

Suomea velvoittavat pakotteet pohjautuvat YK:n turvallisuusneuvoston päätöksiin. Lisäksi Euroopan unioni voi itsenäisesti ottaa käyttöön rajoittavia toimenpiteitä, joita kutsutaan autonomisiksi pakotteiksi. Sekä YK:n että EU:n pakotteiden täytäntöönpanosta ja asettamisesta säädetään EU-tason lainsäädännöllä, joka hyväksytään neuvoston päätöksillä ja asetuksilla. EU-asetukset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta EU:n jäsenvaltioissa. Ne myös velvoittavat näiden jäsenvaltioiden kansalaisia ja niissä toimivia oikeushenkilöitä niiden omien lakien mukaisesti. Suomessa ulkoministeriö valvoo ja koordinoi pakotteiden täytäntöönpanoa ja toimii kansallisena lupaviranomaisena. (Ulkoministeriö, n.d.)

Kuva 2. Pakotteiden täytäntöönpanoon ja valvontaan osallistuu Suomessa useita viranomaisia. (Ulkoministeriö, n.d)

Suomessa viranomaisia koskevat säännökset sisältyvät pääasiassa niin sanottuun pakotelakiin eli lakiin eräiden Suomelle Yhdistyneiden kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä (659/1967). Jollei muualla erikseen toisin säädetä, toimivaltainen viranomainen Suomessa on ulkoministeriö. Lisäksi ulosottoviranomaisilla on keskeinen tehtävä varojen jäädyttämistä koskevien pakotteiden kansallisessa täytäntöönpanossa. Seuraamuksista säädetään rikoslain 46 luvussa. (Pursiainen, 2021, s 23)

Lain mukaan pakotteiden mukaisen varojen jäädyttämisen panee täytäntöön ulkoministeriön hakemuksesta ulosottomies. Ulosottolaitoksessa tehtävä kuuluu valtakunnalliselle erityistäytäntöönpanon toimintayksikölle. Jäädyttämisestä aiheutuneista kuluista vastaa päätöksen kohde. Täytäntöönpanotoimia on kohdistettu sekä rahavaroihin että irtaimeen ja kiinteään omaisuuteen. Ulosotto selvittää asioita laajoilla ulosottokaaren mukaisilla tiedonsaantivaltuuksillaan. Selvitystyössä tehdään myös laajaa viranomaisyhteistyötä kaikkien tarvittavien viranomaistahojen kanssa. Myös rahoituslaitokset valvovat pakotteiden täytäntöönpanoa ja ilmoittavat havainnoistaan ulosottoviranomaiselle. (Ulosottolaitos, 2022)

Usein pakotteiden kohteeksi otetaan lisäksi nimeltä lueteltuja henkilöitä ja yhteisöjä, joiden katsotaan olevan vastuussa pakotteilla vastustettavasta toiminnasta. Tällaisten, niin sanottuihin pakoteluetteloihin otettavien henkilöiden ja yhteisöjen Euroopan unionista löytyvä omaisuus on jäädytettävä, ja heidän kanssaan on kieltäydyttävä kaikenlaisista liiketoimista. Jälkimmäinen kiello soveltuu myös välillisiin yhteistyön muotoihin eli esimerkiksi tilanteisiin, joissa pakotelistan ulkopuolinen yritys toimii listatun yrityksen välikätenä. (Ulkoministeriö, n.d.)

Finanssivalvonta on julkaissut yhteenvedon laatimastaan pakoteriskiarviosta 14.10.2024. Sen tekemän riskiarvion mukaan pakoteriskialtistus on lisääntynyt toimialoilla, jotka tarjoavat rajat ylittäviä maksupalveluita. Näillä palveluilla on mahdollisuus siirtää varoja nopeasti ja vaivattomasti paikasta toiseen, mikä kasvattaa riskiä. Suomalaiselle finanssisektorille merkittävä uhka pakotteiden kannalta liittyy Venäjä-pakotteisiin ja niiden kiertämiseen. Venäjän toiminta on järjestelmällistä, organisoitua ja laajamittaista. Pakotteiden kiertämiseen osallistuvat tahot pystyvät myös mukautumaan nopeasti, mikä vaikeuttaa toiminnan havaitsemista ja estämistä. (Finanssivalvonta, 14.10.2024)

3 Riskienhallinta rahoitusallalla

Asiakkaan tuntemisen prosessi (KYC) on pidettävä ajan tasalla ja kehitettävä sitä tarpeen tullen. Tämä auttaa tunnistamaan ja tarkkailemaan epäilyttäviä asiakastilejä ja -transaktioita. Lisäksi pankkien on panostettava voimakkaasti teknologiaan ja automaatioon, jotta ne voivat tehokkaasti seuloa suuria tietomääriä ja havaita mahdolliset rahanpesun indikaattorit reaaliajassa. Yhteistyö viranomaisten kanssa on olennainen osa, ja pankkien on raportoitava epäilyttäivistä tapauksista ja noudatettava tiukasti sääntelyä. Henkilöstön koulutus ja

tietoisuuden lisääminen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskeistä ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voidaan varmistaa, että kaikki työntekijät osaavat tunnistaa ja käsitellä epäilyttäviä tapauksia tai tilisiirtoja asianmukaisesti. Kokonaisvaltainen lähestymistapa, joka yhdistää teknologian, koulutuksen, sääntelyn noudattamisen ja yhteistyön viranomaisten kanssa, on välttämätön tehokkaan riskienhallinnan varmistamiseksi ja pankkien roolin vahvistamiseksi rikollisen toiminnan torjumiseksi yhteiskunnassa.

3.1 Riskiperusteinen lähestymistapa

Riskiperusteinen lähestymistapa on strategia tai menetelmä, jossa päätökset ja toimenpiteet tehdään tai toteutetaan ottaen huomioon niihin liittyvät riskit ja niiden mahdolliset vaikutukset. Tämä lähestymistapa perustuu riskien arviointiin ja hallintaan, jotta voidaan minimoida haitallisia seurauksia ja saavuttaa haluttu tavoite tehokkaasti ja tehokkaasti.

Kansainvälinen rahanpesunvastainen toimintaryhmä (jatkossa FATF) on itsenäinen hallitustenvälinen organisaatio, joka kehittää ja edistää toimintamalleja maailmanlaajuisen rahoitusjärjestelmän suojelemiseksi rahanpesulta, terrorismin rahoitukselta ja joukkotuhoaseiden leviämisen rahoitukselta. FATF:n toiminta perustuu riskiperusteiseen lähestymistapaan (Risk Based Approach = RBA), joka on keskeinen osa tehokasta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisessa työssä. (FATF, 2014)

FATF:n määritelmän mukaisesti riskiperusteinen lähestymistapa tarkoittaa sitä, että maat, toimivaltaiset viranomaiset ja pankit tunnistavat, arvioivat ja ymmärtävät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit, joille ne ovat alttiina ja toteuttavat asianmukaisia lieventäviä toimenpiteitä riskitasojen mukaisesti. Tämä sisältää asiakkaan tuntemisen (CDD = Customer Due Diligence) prosessit, jotka auttavat ymmärtämään asiakkaiden taustat ja tarpeet. Pankkien tulisi varmistaa, että niillä on tehokkaat sisäiset valvontatoimet sekä hallinto ja seurantajärjestelmät riskien hallitsemiseksi. (FATF, 2014)

Pankkien tulisi tiedostaa riskit liittyen rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen. Tämän lisäksi, tulisi ymmärtää millä lainkäyttöalueilla asiakkaat toimivat. Tämän ymmärryksen tulisi perustua erityisiin operatiivisiin ja transaktiotietoihin sekä muihin pankin keräämiin sisäisiin tietoihin sekä ulkoisiin tietolähteisiin, kuten kansallisiin riskiarvioihin ja kansainvälisten järjestöjen maakertomuksiin. Asiakkaan hyväksymiseen, asianmukaiseen huolellisuuteen ja jatkuvaan seurantaan liittyvät politiikat ja menettelyt tulisi suunnitella ja toteuttaa niin, että ne hallitsevat tehokkaasti tunnistetut sisäsyntyiset riskit. Mahdolliset jäljelle jäävät riskit tulisi

hallita pankin riskiprofiilin mukaisesti, joka on vahvistettu pankin oman riskinarvioinnin kautta. (BCBS, 2020)

3.2 Operatiivinen riskienhallinta

Riskiperusteinen lähestymistapa pankeilla tarkoittaa sitä, että pankit arvioivat ja hallinnoivat asiakasriskejä yksilöllisesti sen sijaan, että soveltaisivat yhtenäistä lähestymistapaa kaikkiin asiakkaisiin. Näitä ovat KYC, riskiarviointi, transaktioiden seuranta, jatkuva valvonta ja korjaavat toimenpiteet (varojen jäädytys, ilmoitus viranomaisille epäilyttävästä liiketoimesta). Näiden toimien avulla pyritään varmistumaan, että asiakkaat tunnistetaan, jolloin riskejä voidaan hallita.

Baselin pankkivalvontakomitea (jatkossa BCBS) on kansainvälinen foorumi, joka koostuu 28 maan keskuspankeista ja pankkivalvontaviranomaisista. Sen tarkoituksena on antaa suosituksia pankkien valvonnasta ja vakavaraisuusvaatimuksista erityisesti niille pankeille, jotka toimivat kansainvälisesti. Vaikka komitean standardit eivät ole lainsäädännöllisesti sitovia, jäsenmaat sitoutuvat yleisesti viemään nämä suositukset osaksi kansallista sääntelyään. Euroopassa näitä suosituksia pannaan täytäntöön EU-lainsäädännön kautta. (Finanssivalvonta, 2020)

BCBS on laatinut rahoituslaitoksille ohjeita (Periaatteet hyvästä operatiivisten riskien hallinnasta, 2021). Niiden mukaan älykäs riskienhallinta mahdollistaa pankin riskiprofiilin paremman ymmärtämisen ja lieventämisen. Järkevä sisäinen hallinto muodostaa tehokkaan operatiivisen riskienhallintakehyksen perustan. Pankit luottavat yleisesti kolmeen puolustuslinjaan, joista ensimmäinen on liiketoimintayksikön johto. Seuraava on riippumaton yrityksen operatiivisen riskienhallinnan osasto ja lopuksi kolmantena riippumaton auditointi. Näiden kolmen puolustuslinjan toteutustavan muodollisuusaste vaihtelee pankin luonteen, koon ja monimutkaisuuden sekä pankin toimintojen riskiprofiilin mukaan. (BCBS, 2021)

Pankkien tulee myös varmistaa, että jokainen puolustuslinja:

- On riittävästi resursoitu budjetin, työkalujen ja henkilöstön suhteen
- Sillä on selkeästi määritellyt roolit ja vastuut
- Henkilöstöä koulutetaan jatkuvasti ja asianmukaisesti
- Se edistää terveen riskienhallinnan kulttuurin juurruttamista organisaatioon

- Se kommunikoi muiden puolustuslinjojen kanssa vahvistaakseen operatiivista riskienhallintakehystä.

Jos yhdessä liiketoimintayksikössä on sekä ensimmäisen että toisen puolustuslinjan toimintoja, pankkien tulee dokumentoida ja erottaa tällaisten toimintojen vastuut ensimmäisen ja toisen puolustuslinjan välillä, korostaen toisen puolustuslinjan riippumattomuutta. (BCBS, 2021). Esimerkissä alla on kuvattu Nordean tapa järjestää kyseiset toiminnot kolmeen puolustuslinjaan.

Kuva 3. Kolme puolustuslinjaa. (Nordea, n.d.)

Ensimmäisen puolustuslinjan muodostavat asiakaspalvelu- ja asiantuntijayksiköt. Niiden työhön sisältyy asiakkaan tunteminen, jatkuva seuranta epätavanomaisen toiminnan havaitsemiseksi ja epäilyttävien liiketoimien ilmoittaminen viranomaisille. Toinen puolustuslinja liittyy compliance- ja riskienhallintatoimintoihin. Nämä toiminnot valvovat päivittäistä toimintaa ja antavat neuvontaa ensimmäiselle puolustuslinjalle varmistaen, että liiketoimintaa harjoitetaan lakien, sääntöjen ja standardien mukaisesti. Kolmas puolustuslinja

on konsernin sisäinen tarkastus. Sisäinen tarkastus tekee itsenäisesti valvontaa arvioidakseen ja parantaakseen hallinnon, riskienhallinnan ja valvontaprosessien tehokkuutta ja tukeakseen konsernin hallitusta ja ylintä johtoa. (Nordea, n.d.)

Finanssilaitosten riskiarvioissa korostuu pakotteiden ja erityisesti pakoteluetteloiden noudattaminen. Rahanpesulaista johtuvien asiakkaan tuntemiseen liittyvien menettelyiden yhteydessä tehdään usein pakotelistatarkistuksia ja seurantaa. Lisäksi finanssialaan erityisesti kohdistuvat pakotteet, kuten arvopapereihin liittyvät niin sanotut sektoripakotteet tai vaikkapa vakuutusalan erityiset rajoitukset on otettava huomioon riskiarviossa. Kansainväliseen kauppaan liittyvät pakotteet ja vientivalvontasäädökset on myös syytä huomioida. Esimerkiksi EU:n vienti- ja tuontirajoituksiin liittyy tyypillisesti laittoman kaupan rahoittamista koskeva erityinen kielto.

Finanssilaitosten onkin huolehdittava siitä, että erityisesti korkean riskin asiakkaiden osalta omat Compliance-menettelyt ovat riskin vaatimalla tasolla. (Pursiainen, 2021, s. 398)

3.3 Riskiarvio

Rahanpesulaki edellyttää rahoituslaitoksilta asiakassuhteidensa riskiperusteista arviota ja asiakkaan tuntemista koko asiakassuhteen ajan. Riskiarvio on työkalu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Arvion avulla voidaan mitoittaa riskit oikein ja kohdentaa tehokkaimpia toimia sinne missä riski on suurin. Vastaavasti ylimitoitettuja toimia voidaan välttää, mikäli katsotaan että riski on matala. Riskiarvion avulla voidaan perustella, käytetäänkö yksinkertaistettua tai tehostettua asiakkaan tuntemismenettelyä. Riskiarvion tarkoitus on, että rahoituslaitos ymmärtää miten yrityksen tuotteita ja palveluita on mahdollista käyttää hyväksi rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. (Aluehallintovirasto, 2021, s.4)

Poliisin määritelmän mukaan rahanpesulla pyritään häivyttämään rikoksella hankitun omaisuuden tai rahan alkuperä. Tarkoitus on saada raha tai omaisuus näyttämään laillisesti hankitulta. Rahanpesu on tietoista rikollista toimintaa. Keskeistä siinä on rikoksella saadun omaisuuden peitteleminen. (Poliisi, n.d.)

Terrorismin rahoittamisella tarkoitetaan toimintaa, jossa suoraan tai välillisesti annetaan tai kerätään varoja terroristiseen toimintaan. Taloudellisen tuen avulla on mahdollista valmistella

terrorismirikosta, kouluttautua, värvätä tai mahdollistaa matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Terroristiryhmän tai yksittäisen terroristin rahoittaminen on rangaistavaa, samoin sen yrittäminen. (Rahanpesu.fi, n.d.)

Riskiarviolle ei ole määritelty laissa tarkkoja sisällöllisiä vaatimuksia. Finanssivalvonta ohjeistaa, että riskiarvion tehnyt taho arvioi seuraavat asiat:

- Miten yrityksen tuotteita ja palveluita voidaan käyttää hyväksi rahanpesussa ja/tai terrorismia rahoitettaessa?
- Miten uusiin ja jo olemassa oleviin asiakkaisiin, maihin tai maantieteellisiin alueisiin, tuotteisiin, palveluihin ja liiketoimiin sekä jakelukanaviin ja teknologioihin liittyvät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit on huomioitu?
- Millä keinoin pyritään estämään tuotteiden ja palveluiden käyttö rahanpesuun ja/tai terrorismin rahoittamiseen (hallintakeinot)?
- Mitä haavoittuvuuksia näihin hallintakeinoin liittyä ja millä toimenpiteillä haavoittuvuuksiin pyritään puuttumaan?
- Mikä on yrityksen arvio jäljelle jäävästä riskitasosta (jäännösriski) ja näkemys siitä onko jäännösriskitaso hyväksyttävä? (Finanssivalvonta, 2024)

Lisäksi rahoituslaitoksessa tulisi olla tarvittava tietotaito pakotesäätelyn ymmärtämiseksi. Voimassa olevia pakotteita tulee noudattaa viiveettä sekä kyetä havaitsemaan ja estämään pakotteiden kiertämistä (Finanssivalvonta n.d.)

AVI puolestaan ohjeistaa, että eri hallintakeinoja ovat erilaiset sisäiset toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvonta. Toimintaperiaatteilla ja menettelytavoilla puolestaan tarkoitetaan riskienhallintaan liittyviä käytänteitä, asiakkaan tuntemista, raportointia, tietojen tallentamista, työntekijöiden toiminnan läpikäyntiä sekä sisäistä valvontaa. (Aluehallintovirasto, 2021, s.6)

Riskiarvion laatimisen alkuvaiheessa tunnistetaan yrityksen tuotteisiin ja palveluihin liittyviä riskejä. Myös eri asiakasryhmiin voi liittyä erilaisia riskitekijöitä. Asiakaskuntaa on mahdollista ryhmitellä eri tavoin, esimerkiksi jakamalla asiakkaat yksityisasiakkaisiin, jotka voi edelleen jakaa eri luokkiin, kuten varakkaat asiakkaat ja PEP-asiakkaat. Yrityisasiakkaat, voi myös edelleen jakaa luokkiin, kuten pienet, keskisuuret ja suuret yritysasiakkaat. (Aluehallintovirasto, 2021, ss. 10–11)

Haavoittuvuudet ovat yrityksen resursseissa, toimintatavoissa, henkilöstön osaamisessa, järjestelmissä ja sisäisessä valvonnassa olevia heikkouksia tai puutteita. Lisäksi

haavoittuvuuksia voi liittyä yrityksen tarjoamiin tuotteisiin ja palveluihin. Rikolliset voivat hyödyntää näitä heikkouksia rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen toteuttamiseen. Uhkatekijöitä ovatkin esimerkiksi rikolliset, rikollisryhmät, terroristiryhmät ja näiden toimintaan liittyvät henkilöt (kuten esimerkiksi avunantajat) ja esineet. (Aluehallintovirasto, 2021, s.1)

Kuvassa 3 on esitelty ja jaoteltu tarkemmin erilaisia riskitekijöitä, jotka on hyvä ottaa huomioon riskiarviota laadittaessa.

Kuva 3. Riskiarvion laatimisprosessi (Aluehallintovirasto, 2021, s.14)

Tuotteen tai palvelun kokonaisriskitaso voidaan määrittää ottamalla huomioon uhat, haavoittuvuudet ja muut riskitekijät. Jäljelle jäävien riskien arvioinnissa on keskeistä kuvata selkeästi päättelyketju tunnistetuista riskeistä hallintakeinojen kautta jäljelle jääviin riskeihin. Määritellään numeroin riskin taso (1 = matala, 2 = kohtalainen, 3= suuri, 4 = erittäin suuri).

4 Tutkimuksen menetelmä

Laadullisen tutkimuksen yleisimpiä tiedonkeruumenetelmiä ovat havainnointi, haastattelu, kysely ja dokumentteihin perustuva tieto (Sarajärvi & Tuomi, 2009). Puolistrukturoidussa haastattelussa, kysymykset ovat kaikille samat, ei käytetä valmiita vastausvaihtoehtoja, vaan haastateltava saa vastata omin sanoin (Eskola & Suoranta, 1998).

Tutkimus toteutettiin haastattelemalla pankin esihenkilöitä ja asiantuntijoita pankin eri riskienhallinta- yksiköistä. Haastateltavia henkilöitä on kuusi, ja heistä 3 on naisia ja 3 miehiä, iältään he ovat 35–59-vuotiaita. He kaikki ovat aktiivisesti mukana työntekijöiden rekrytoimisessa pankkiin, joten heidän mielipiteensä tutkimusta varten on arvokas.

Tutkimus toteutettiin haastattelututkimuksena. Koska työskentelen itsekin pakotemonitoroinnin parissa, pystyin hyödyntämään haastattelukysymysten laadinnassa omaa työkokemustani.

Kaikilla haastateltavilla on vähintään 5-vuoden kokemus pankkityöstä. Henkilöiden nimet ja muut mahdollisesti henkilöllisyyden paljastavat tiedot muutettiin anonyymeiksi, ja tallenteet tullaan tuhoamaan aineistohallintasuunnitelman mukaisesti.

Tiedonkeruumenetelmänä tutkimuksessa käytin teemahaastattelua. Kerroin haastateltaville ennakkoon tutkimukseni aiheen sähköpostilla. En lähettänyt heille kysymyksiä etukäteen, koska en halunnut rajata keskustelua, vaan pitää sen mahdollisimman avoimena. Käytin tukena valmistautumisessa haastatteluihin haastattelurunkoa (Liite 4.). Toteutin suurimman osan (4) haastatteluista työpaikan neuvotteluhuoneessa kahden kesken, ja nauhoitin ne Microsoftin Word ohjelmalla. Loput 2 haastattelua tein ja nauhoitin etänä Microsoftin Teams-sovelluksella. Haastattelut kestivät 30–40 min. Litteroin tekstin Wordin litterointityökalua hyödyntäen, jonka jälkeen puhtaaksikirjoitin ohjelman tuottaman tekstin. Litteroidun tekstin tiivistin vielä helpommin analysoitavaan muotoon. Analysoin haastattelut käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysia, jossa poimin aineistosta tutkimusongelmalle toistuvia merkittäviä asioita. Jaottelin poimitut segmentit ennalta määriteltujen teemojen alle.

5 Tulokset

Haastattelut olivat antoisia. Oli mielenkiintoista kuulla esihenkilöiden mielipiteitä siitä, mitä he arvostavat ja pitävät tärkeinä taitoina työelämässä. Haastatteluista ilmeni vahvasti se, että jokainen esihenkilö yrittää rakentaa omaa ”unelmatiimiä”, joka koostuu erilaisista ihmisistä, elämäkokemuksesta ja osaamisesta. Sellaista superihmistä, joka loistaa kaikessa, ei ole olemassa. Tavoitteena onkin luoda yhteen hiileen puhaltava tiimi, joissa on erilaista osaamista. Seuraavissa alaluvuissa esittelen tärkeimpiä esiin tulleita teemoja.

5.1 Analyttinen ajattelu ja kriittinen tiedonkäsittely

Monessa haastattelussa tuli esiin kriittisen tiedonkäsittelyn ja analyttisen ajattelun tärkeys erityisesti epäilyttävien toimintojen tunnistamisessa. Myös uteliaisuus ja halu ymmärtää eri ilmiöiden taustalla vaikuttavia syitä ovat hyödyllisiä ominaisuuksia. Haastateltava 6 kuvaa asiaa tarkemmin näin:

”Että pitää olla niinku aidosti innostunut siitä asiasta niinku löytämään sieltä ne oleelliset ja sitten tota tutkimaan niinku järjestelmällisesti, strukturoidusti ja tota pystyy myös ilmaisemaan itseänsä niinku sitten kirjoittamaansa myös paperille.”

Monet haastateltavat sivusivat tätä aihetta suoraan tai epäsuorasti. Haastateltava 1 korosti, että kriittinen tiedonkäsittely on tärkeä metataito, jota tarvitaan monilla aloilla. Sen avulla pystytään analysoimaan ja arvioimaan tietoa tarkasti ja objektiivisesti ilman harhaluuloja ja pelkoja. Hän jatkaa vielä, että on tärkeää, että henkilöllä on joko valmiiksi tietoa aiheesta tai kyky aktiivisesti etsiä tarvittavaa tietoa. Haastateltava 1 mielestä on olennaista osata tunnistaa tilanteet, joissa jokin vaikuttaa oudolta tai epäilyttävältä. Tällöin on tärkeää rohkeasti nostaa esiin huomiot ja keskustella niistä muiden, kuten sopivien sidosryhmien, kanssa. Tämä edellyttää myös kykyä pysähtyä, pohtia asiaa yhdessä ja tehdä yhteistyötä tilanteen selventämiseksi ja oikean ratkaisun löytämiseksi.

Haastateltava 2 jatkaa ajatusta näin: *”Pitää pystyä ajatella niinku laatikon ulkopuolelta asioita. Pisteiden yhdistäminen. Et se ei aina mene järjestyksessä ABC, se voi hyppää sieltä vähän mutkien kautta. Että mikä linkittyy niinkin kautta yksi ja miten tavallaan sen kokonaiskuvan hahmottaminen sekin niinku tavallaan asioiden hahmottaminen isossa kaavassa, mut myös silleen niinku yksityiskohta -tasolla.”*

Haastateltava 3 rohkaisee, että päätöksentekokyky kehittyy ajan myötä, samoin kuin taito erottaa toisistaan asiat, jotka ovat vain erikoisia tai epätavallisia, ja ne, jotka ovat oikeasti lainvastaisia.

Haastateltava 5 kertoo, että aiemmin on riittänyt, että toimii ohjeiden mukaisesti ripeästi ja täsmällisesti. Tulevaisuudessa kuitenkin painottuu enemmän riskiperusteinen lähestymistapa, eli täytyy osata syventyä asioihin ja tarkastella niitä laajemmasta näkökulmasta.

Haastateltava 6 korostaa vielä lopuksi, että on hyvä omata holistinen tai kokonaisvaltainen näkemys, eli ei pidä keskittyä pelkästään sanktioihin ja vastaaviin asioihin. Sen sijaan tulisi kyetä tunnistamaan myös rahanpesuun liittyviä ilmiöitä sekä mahdollisia petoksia, jotka voidaan tarvittaessa eskaloida eteenpäin oikeille tahoille.

5.2 Kommunikaatio- ja yhteistyökykytaidot

Haastateltava 1 on sitä mieltä, ettei ollenkaan ole huono asia, jos on ollut asiakaspalvelutyössä tai työskennellyt jollain muulla alalla. Mitä monipuolisempi tausta, sitä helpommin pystyy huomaamaan yhteyksiä ja ymmärtämään, mikä voisi olla se tärkein tekijä tietyissä transaktiossa tai tapahtumassa. Hän jatkaa vielä, että jos huomaa jotain selvästi epäilyttävää, ei pidä ajatella, että koska on organisaatiossa alhaisella tasolla, se estää toimimasta. Asioista ei pidä tehdä liian byrokraattisia, vaan uskaltaa nostaa ne esiin nopeasti tarvittaessa. Jos ei toimi ajoissa, seuraukset voivat olla vakavia, kuten maksujen päätyminen esimerkiksi Venäjän sotakoneiston rahoittamiseen tai terroristeille.

Hyvät kommunikaatiotaidot sekä itsensä ilmaiseminen selkeästi ovat tärkeitä taitoja. Taito puhua, kuunnella, kysyä ja kyseenalaistaa asioita mainittiin useaan otteeseen. Haastateltava 2 jatkaa vielä, että myös esihenkilöillä on ajoittain haasteita viestiä siten, että vastaanottajat ymmärtäisivät kerrotun asian samalla tavalla. Alla esimerkki:

”Myös semmoinen asia mitä mä itsessäni koko ajan yritän kehittää, on hyvin vahvasti kommunikaatio, koska kun mulla on 8 hengen tiimi, kun mä sanon asian yhdellä tapaa näin yks ymmärtää sen sillä tavalla, kun mä tarkoitan ja loput 7 ymmärtää sen 7 eri tavalla niin sitten se, että miten sen saa sen kommunikaation kerralla läpi, ettei mun tarvitsisi 8 eri henkilön kanssa käydä 8:aa eri keskustelua samassa aiheesta.”

Monessa keskustelussa nousi esille kommunikaatiokyvyn lisäksi myös kyky tehdä yhteistyötä tiimin jäsenten kanssa. Haastateltava 3 antaa aiheeseen liittyen esimerkin:

”Ja sitten se semmoinen yleinen niinku yhteistyökyky niinku ihmisten kanssa, että sä niinku osaat luottaa ihmisiin ja sä oot niinku luottamuksen arvoinen niinku sun tiimiläisille. Ja silleen tykkäät kuitenkin tehdä yksi ja ratkoa niinku ongelmia yhdessä, että niinku yksistään tää on aika vaikeata sitten, jos ei kenenkään kanssa tule toimeen.”

Haastateltava 2 mielestä tiimityö on tärkeää, koska jos keskittyy pelkästään omaan tehtäväänsä ja työskentelee yksin omassa nurkassa, voi jäädä huomaamatta asioita, joissa muu tiimi voisi tarjota tukea ja apua.

Haastatteluista nousi selvästi esiin, että hyvä tutkija tarvitsee myös kirjalliset argumentointitaidot ja kyvyn käsitellä monimutkaisia tekstejä sujuvasti. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että hyvän kielitaidon merkitys korostuu entisestään. Kansainvälisen pankin työkieli on englanti ja ohjeet on kirjoitettu englanniksi. Pelkällä suomen kielen taidolla ei pärjää enää. Lisäksi suurin osa juuri pakotteisiin liittyvästä regulaatiosta, esimerkiksi Yhdysvaltojen asettamat pakotteet, on saatavilla vain englanniksi. Haastateltava 1 tiivistää vielä, että mitä enemmän kieliä hallitsee, sitä paremmin pärjää. Suomessa myös ruotsin kielen osaaminen on hyödyllistä. Lisäksi, kun työskentelee Pohjoismaissa ja kohtaa ulkomaalaisia asiakkaita, monenlaista kielitaitoa tarvitaan kuten venäjää, puolaa, latviaa tai espanjaa. Täytyy muistaa, että esimerkiksi Google Translate ei aina tulkitse paikallista slangia tai ilmaisuja oikein.

Tiimityöskentelyssä yhteistyötaidot ovat valtteja, joita kannattaa parhaansa mukaan hyödyntää. Haastateltava 4 mielestä on tärkeää ottaa vastuuta omista töistään ja tekemisistään. Ihannetilanteessa työntekijä astuu esiin silloin, kun jotain pitää hoitaa, ja tekee sen tarvittaessa yhteistyössä muiden kanssa. Jos vain jättää asioita huomiotta tai olettaa, että joku muu hoitaa ne, se ei tule toimimaan hyvin.

5.3 Haasteet ja urakehitys

Työhön liittyy myös erilaisia haasteita, esimerkiksi pakotteiden osalta pakotejärjestelmiin liittyvät nopeatempoiset muutokset. Osa haastateltavista huomautti, että regulaatioon ja lainsäädäntöön on tullut varsinkin Ukrainan sodan alkamisen jälkeen kiihtyvällä tahdilla muutoksia, jotka vaativat asioiden hyvää omaksumista ja seuraamista. Oikea-aikainen toimiminen on keskeistä riskien hallitsemiseksi. Etenkin pakotteiden kohdalla nopea reagointi on tärkeää, koska ne astuvat heti voimaan, kun ne on julkaistu. Haastateltava 6 huomauttaa, että jos on ollut pois kuvioista vuoden tai kaksi, on jo jäänyt vähän jälkeen. Esimerkiksi jos joku lopetti ennen sotaa, vaikka tammikuussa 2022, ja palaisi nyt takaisin töihin, ei se enää olisi sama sääntelytilanne.

Uusea haastateltava mainitsi myös oman ajanhallinnan suunnittelun ja sen, että on tärkeää pystyä joustamaan jos päivä ei sujukaan kuten on tarkoittanut ja tulee yllättäviä muutoksia kesken kaiken. Haastateluissa nousi esiin myös stressinsietokyky ja resilienssin merkitys. On hyvä olla avoin uusille asioille. Muutosvastarintaisuus nopeatempoisessa ympäristössä voi tehdä työstä hankalaa. Haastateltava 2 on sitä mieltä, että on hyvä pystyä omaksumaan nopeasti muuttuvat tiedot, sillä jos eilen noudatettiin yhtä ohjeistusta ja tänään ollaan siirrytty toiseen, on tärkeää pysyä ajan tasalla ja ymmärtää, että muutos on jatkuvaa. Oikeastaan ainoa varmaa on asioiden muuttuminen lähes päivittäin. Muutoksia ei tarvitse muistaa ulkoa, mutta on tärkeää osata yhdistää tieto muutoksista olemassa olevaan tietoon. Tärkeintä on pystyä seuraamaan, mistä tieto löytyy ja miten se vaikuttaa omaan työhön.

Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että rutiininomainen prosessointityö on ajoittain puuduttavaa ja säännönmukaista. Tällöin oma kiinnostus aiheeseen esimerkiksi geopolitiikkaan sekä talousrikollisuuteen liittyen auttaa jaksamaan ja pitämään motivaatiota yllä. Haastateltava 3 on sitä mieltä, että jos pysyy liian pitkään mukavuusalueella, jossa kaikki tehtävät tuntuvat tutuilta eikä mikään haasta, saattaa helposti ajautua siihen, että hoitaa työnsä kiireellä aamusta parin tunnin aikana ja jää loppupäiväksi tekemään jotain vähemmän tärkeää. Tämä voi näyttää esihenkilölle siltä, että työntekijä pystyy tekemään paljon enemmän, mutta ei ole motivoitunut tai kiinnostunut tekemään töitään täysillä. Tällöin luottamus voi heikentyä, koska esihenkilö saattaa alkaa epäillä, ettei työntekijä ole täysin sitoutunut. Vaikka työntekijällä olisi potentiaalia kehittyä huipputyöntekijäksi, tällainen asenne voi rajoittaa etenemismahdollisuuksia ja estää uusia haasteita kehittymästä, koska ympäristö ei tarjoa niitä, jos ei itse ole aktiivisesti mukana.

Haastateltava 6 jatkaa ajatusta: ”*Joo eli tota mun mielestä on hyvä, jos on niin kun jonkun näköinen intohimo esimerkiksi näihin sanktioihin. Niin eli silloin jaksaa ponnistella vähän niinku sen ylimääräisen askeleen. Ja jaksaa olla kiinnostunut tästä niin kun vuosien myötä, koska mun mielestä tää vaatii muun muassa vuosia, että tästä tulee niinku sellainen sen tason osaaminen, joka tarvitaan. Tätä ei opi vuodessa tätä työtä. On myös hyvä tai eduksi jos aloittaessaan tehtävää on jo kokemusta tältä alueelta. Kokemusta tai koulutusta niin kun osaamista, se ei ole välttämätöntä, mutta se on hyödyksi. Että tota on vaikka aloittanut vähän helpommista tehtävistä ja siitä sitten etenee niin kun ajan myötä vaativampiin, että on jo olemassa se perusosaaminen siltä alueelta.*”

Osa haastateltavista mainitsi myös eräänlaisena haasteena kyvyn ymmärtää annettua ohjeistusta ja sen perusteella arvioida riskejä tapauskohtaisesti. Haastateltava 2 kuvaa riskienhallintaan liittyviä haasteita näin:

”Niin no oikeasti niinku riskien arvioiminen se on yleensä aika semmoinen, että saako jotain tehdä vai ei ja miten se niinku menee, kun meilläkin on kuitenkin pankin sisäisiä niitä kaikkia eri ohjeita ja säännöksiä minkä mukaan toimitaan, niin miten ne meidän työt sitten taas niinku nivoutuu niitten ohjeistusten kanssa yhteen ja mitä niiden puitteissa me saadaan tehdä, mitä me ei saada tehdä...Mä en tiedä voiko sen sanoa niinku ymmärtää lukemaansa tai ymmärtää sitä annettua ohjeistusta, että mitä siellä on annettu, että kun no meidän pankin sisäiset ohjeet, mutta myös sitten nää niin kun ulkopuoliset EU tason ohjeet tai OFAC:in ohjeet näin pois päin, että miten ne niihin sitoutuu, että jos ei niitä ymmärrä tai osaa niin siellä voi tehdä isojakin tota riskiratkaisuja.”

Moni esihenkilö korostaa, että on tärkeää päivittää omaa osaamista ja etsiä itse aktiivisesti etenemismahdollisuuksia. Haastateltava 6 antaa käytännön ohjeeksi seuraavaa:

”Joo kannattaa hankkia useamman vuoden kokemus, jos mahdollista tästä, niin sitten toinen, osata hyvin regulaatio ja tehdä tota ottaa komplekseja niin kun caseja hoitaakseen niinku sillä tavalla, että on osoittanut, että hei että mulla on rohkeutta tehdä niinku vaikeampiakin asioita, eikä pelkästään toistaa helppoja.”

Haastateltava 2 korostaa vielä, että on hyödyllistä olla innokas oppimaan ja valmis kouluttamaan itseään sekä opiskelemaan myös itsenäisesti uusia asioita. Sanktiot ovat kuitenkin julkisia, joten on mahdollista etsiä itse tietoa ja selvittää asioita. Sitten voi jakaa sitä tietoa eteenpäin, esimerkiksi kertomalla muille, että on löytänyt jotain relevanttia tietoa. Tällainen aktiivisuus on oleellista. Jokaisen tulee ottaa vastuu omasta urakehityksestään. Urapolku on jokaiselle henkilökohtainen ja ainutlaatuinen.

Viimeisenä mainittakoon hyvä asenne, joka mainittiin jokaisessa keskustelussa.

Haastateltava 5 on sitä mieltä että, hyvä asenne tarkoittaa sitä, että uskaltaa tuoda mielipiteensä esiin ja "puhua ääneen". Hyvään asenteeseen kuuluu hänen mielestään myös innostuminen ja intohimo työhön, jotta oma mielenkiinto ja motivaatio säilyy tulevaisuudessakin.

Viimeinen kysymykseni koski tekoälyn hyödyntämistä nyt ja tulevaisuudessa. Vastaajat olivat sitä mieltä, että tekoäly tulee todennäköisesti olemaan hyödyllinen erityisesti rutiinitehtävissä, joissa tietoa kerätään eri järjestelmistä yhteen. Ihmisten arviointikyky on yhä tarpeen. Vaikka tekoäly pystyy käsittelemään tietoa, ihmisten kriittinen arviointi on edelleen tärkeää, koska tekoäly ei voi täysin korvata ihmisen tarkkuutta ja kykyä analysoida tietoa kriittisesti. Paras ratkaisu olisikin haastateltavien mielestä yhdistää tekoäly ja ihmisen työpanos, jossa tekoäly

tekee tietojen käsittelyn rutiinityöt, mutta ihminen varmistaa ja arvioi tulokset. Tekoäly ei myöskään voi korvata ihmisiä päätöksenteossa, koska maailma muuttuu jatkuvasti ja tietojen päivittäminen reaaliajassa on haastavaa.

Esihenkilöiden kanssa keskustellessa tuli esiin sellaisiakin seikkoja, joita kuka tahansa voi miettiä, kun suunnittelee omaa uraansa. Työelämässä pärjäämisessä on varmasti hyötyä siitä, että löytää itselleen mieluisan ja kiinnostavan työpaikan, jonka jälkeen itsensä kehittäminen ja kouluttaminen on helpompaa ja tulee luonnollisena osana työn tekoa. Jos on itse kiinnostunut aiheesta, uuden tiedon omaksuminenkin on helpompaa. Omia kiinnostuksen kohteita kannattaa rohkeasti esitellä työhakemuksessa, etenkin silloin, kun työkokemusta ei ole vielä ehtinyt kertymään paljon. Pakotteisiin liittyviä maksuttomia verkkokursseja on saatavilla esimerkiksi Ulkoministeriön sivuilla, eOppiva ja pakotteiden perusteet.

6 Johtopäätökset

Voidaan todeta, että haastatteluissa saatiin kerättyä tutkimuksen kannalta arvokasta tietoa. Haastatteluissa tuli hyvin esiin millaisia tietoja ja taitoja vaaditaan henkilöltä, joka työskentelee tai on kiinnostunut työskentelemään tulevaisuudessa pankin talousrikollisuuteen liittyvien riskien hallintatehtävissä.

Menestyminen rahoitusallalla edellyttää monipuolista osaamista ja jatkuvaa oppimista. Työn luonne muuttuu jatkuvasti sääntelyn, pakotteiden ja globaalien taloudellisten muutosten vuoksi. Tämän vuoksi työntekijöiltä vaaditaan erityisesti sopeutumiskykyä ja valmiutta omaksua uutta tietoa nopeasti. Riskienhallinta edellyttää vahvaa sääntelyn tuntemusta sekä kykyä soveltaa lainsäädäntöä käytännön työssä. Työntekijöiden tulee osata analysoida ja arvioida tietoa kriittisesti, tunnistaa epäilyttävät toiminnot ja toimia tehokkaasti tilanteissa, joissa riskit voivat realisoitua. Analyttisen ajattelun ohella kyky hahmottaa kokonaisuuksia ja huomioida yksityiskohtia ovat keskeistä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että oma asenne ja kiinnostus työhön on tärkeää ja se on hyvä tuoda esille. Kun on aidosti kiinnostunut, on helpompi pitää oma motivaatio yllä myös rutiinitehtävissä. Pakotteisiin liittyvissä työtehtävissä on hyödyksi, jos jaksaa paneutua

tarkemmin lakeihin ja säädöksiin, joista vaateet tulevat. Kiinnostus kansainväliseen politiikkaan ja etenkin Yhdysvaltain pakotepolitiikkaan on hyödyksi. Organisaatioiden puolestaan tulee tukea työntekijöitä tarjoamalla koulutusta ja mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen. Yhdessä nämä tekijät luovat pohjan tehokkaalle riskienhallinnalle ja menestykselle toiminnalle nopeasti muuttuvassa ympäristössä.

Tutkimusraportissa tulee selvittää, miten tutkittavat on valittu, miten aineisto on kerätty ja miten se on analysoitu (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Luku 7.2). Tutkimustuloksia voidaan pitää luotettavina. Kaikki tehdyt ratkaisut ja niihin liittyvät valinnat on dokumentoitu. Tässä opinnäytetyössä tutkimusasetelma on selkeä ja tutkimuksen toteutetut menetelmät ovat sopivia. Mielestäni sain hyvin koottua yhteen perustietoja ja -taitoja, joita rahanpesun estämisen tehtävissä toimiva henkilö tarvitsee. Näin ollen voidaan todeta, että tutkimuskysymykseen on pystytty vastaamaan.

7 Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotukset

Edellä käsitellyn tutkimuksen perusteella voidaan esittää kehittämis- ja jatkotutkimusehdotuksia, jotka tukevat työntekijöiden onnistumista vaativassa toimintaympäristössä.

Rahoitusalan organisaatioiden tulisi tarjota koulutuksia, jotka keskittyvät sääntelyyn, pakotteisiin ja riskienhallintaan. Näissä voitaisiin painottaa erityisesti analyyttisen ajattelun, kriittisen tiedonkäsittelyn ja uusien teknologioiden, kuten tekoälyn, hyödyntämistä. Lisäksi olisi hyvä myös tutkia, kuinka koulutus vaikuttaa työntekijöiden valmiuksiin tunnistaa ja käsitellä monimutkaisia talousrikollisuuteen liittyviä tilanteita. Samalla tulisi tutkia, millaisia menetelmiä voitaisiin käyttää stressinhallinnan ja työhyvinvoinnin tukemiseksi.

Tiimityötä ja viestintää voi aina parantaa kiinnittämällä siihen huomiota. Organisaatioissa kannattaisi tutkia, miten viestintää ja yhteistyötä tiimien välillä voidaan vahvistaa, jotta tiedon jakaminen ja tehtävien suorittaminen olisivat mahdollisimman tehokkaita. Samalla voi selvittää, miten viestintätaitojen kehittäminen vaikuttaa riskienhallinnan onnistumiseen.

Lopuksi on tärkeää keskittyä työntekijöiden motivaation ja sitoutumisen tukemiseen. Työntekijöiden urapolkuja ja etenemismahdollisuuksia tulisi tukea tarjoamalla heille haasteita ja mahdollisuuksia kehittyä. Johtamiskäytäntöjä kannattaisi pyrkiä aktiivisesti kehittämään

niin, että ne auttavat työntekijöitä löytämään merkitystä työssään ja säilyttämään motivaationsa.

8 Pohdinta

Aloitin työni etsimällä eri yritysten rahanpesun tehtäviin liittyviä työpaikkailmoituksia. Halusin tarkastella mitä taitoja ja tietoja niissä on lueteltu ja onko niissä yhtäläisyyksiä tai erilaisuuksia. Löysin ilmoituksia pääosin LinkedIn-palvelusta keväällä 2024. Havaitsin ilokseni, että työpaikkailmoituksia löytyi todella paljon myös muihin kuin rahoitusalan yrityksiin. Hienoa, että myös työnantajat vastaavat sääntelyn vaatimuksiin palkkaamalla lisää henkilökuntaa rahanpesun estämisen tehtäviin. Tekemästäni raportista ja omista havainnoistani sekä oli että ei ollut hyötyä. Raportti oli pääsääntöisesti melko kuivaa luettavaa. Tekemäni havainnot jäivät ulkokohtaisiksi ja pintapuolisiksi. Halusin paneutua aiheeseen syvällisemmin ja oppia tuntemaan paremmin ihmiset, jotka ovat mukana laatimassa työpaikkailmoituksia. Päätin valita tutkimuskohteekseni oman työpaikkani eri rahanpesuuyksiköiden esihenkilöt ja kysyä heidän mielipidettään. Hehän ovat mukana rekrytointiprosessissa ja näin ollen heillä on varmasti käsitys asiasta.

Haastattelin kuutta esihenkilöä alkusyksystä 2024. Mielestäni haastattelut sujuivat oikein hyvin. Opin tuntemaan haastateltavat paremmin ja sain myös hyviä vinkkejä, miten edetä tutkimuksessani. Eräs vinkki oli, että haastattelisin myös Finanssivalvonnan asiantuntijoita. Rahanpesulain uudistuksen myötä Finanssivalvonta sai keväällä 2023 valtuudet valvoa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen lisäksi sitä, että finanssimarkkinoilla toimivilla on tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta pakotteiden noudattamisen varmistamiseksi. Tähän sisältyy myös pakotteiden huomioiminen valvontatyössä (Finanssivalvonta, 18.3.2024). Finanssivalvonta korostaakin omista tiedotteissaan valvottaville henkilöstöresurssien riittävyyttä ja osaamisen merkitystä riskienhallinnassa. Tätä taustaa vasten olisi ollut mielenkiintoista haastatella myös heidän asiantuntijoitaan. Valitettavasti ajan puutteen vuoksi tämä ei ollut mahdollista. Tekemääni tutkimusta voisi tulevaisuudessa laajentaa eri rahoituslaitoksiin ja valvontaelimiin.

Monet yhdistävät vastuullisuuden ympäristöön ja ilmastoon liittyviin asioihin, mutta siihen liittyvät myös yhteiskunnalliset asiat ja hyvä hallintotapa. Talousrikollisuuden estäminen kuuluu edellä mainittuihin ja on siksi arvokasta koko yhteiskunnalle.

Lähteet

Aktia. (n.d.). *Miksi asiakastietoihin liittyen kysytään, onko asiakas poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö (PEP/Politically Exposed Person)*.

Haettu 10.5.2024 osoitteesta: <https://www.aktia.fi/fi/usein-kysytyt-kysymykset/kategoria/asiakkaan-tunteminen/asiakkaan-tunteminen/miksi-asiakkaan-tuntemistietoihin-liittyen-kysytaan-onko-asiakas-poliittisesti-vaikutusvaltainen-henkilo>

Aluehallintovirasto. (n.d.). *Rahanpesulain valvonta*. Haettu 05.04.2024 osoitteesta: <https://avi.fi/asioi/yritys-tai-yhteiso/valvonta-ja-kantelut/raha-ja-omaisuus/rahanpesulain-valvonta>

Aluehallintovirasto. (2021). *Riskiarvion laatiminen, ohje ilmoitusvelvolliselle*. Haettu 10.5.2024 osoitteesta: <https://avi.fi/documents/25266232/60926372/Riskiarvion+laatiminen-ohje.pdf/fe897c08-1610-e99e-9207-e7d617d13be5/Riskiarvion+laatiminen-ohje.pdf?t=1633974833939>

Basel Committee on Banking Supervision (BCBS). (2020). *Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism*. Haettu 14.04.2024 osoitteesta <https://www.bis.org/bcbs/publ/d505.pdf>

Basel Committee on Banking Supervision (BCBS). (2021). *Revisions to the Principles for the Sound Management of Operational Risk*. Haettu 21.4.2024 osoitteesta: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d515.pdf>

Brännare, S. ja Kuukkanen, T. (19.09.2018). *Danske Bankin pääjohtaja eroaa 200 miljardin euron rahanpesuskandaalin takia, mukana vyyhdissä Sampo-pankin vanhoja asiakkaita*. YLE. Haettu 04.04.2024 osoitteesta: <https://yle.fi/a/3-10411906>

Chapelle, A. (2019). *Operational Risk Management*. John Wiley & Sons, Incorporated.

Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.

Eurooppa-neuvosto. 27.3.2024. *EU:n Venäjän vastaiset pakotteet*. Haettu 05.04.2024 osoitteesta: <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/#sanctions>

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1624, annettu 31 päivänä toukokuuta 2024, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti). Haettu 1.11.2024 osoitteesta: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32024R1624&qid=1721648687559>

Financial Action Task Force. (2014). *Guidance for a Risk-Based Approach: The Banking Sector*. Paris. FATF/OECD. Haettu 14.04.2024 osoitteesta: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/Risk-Based-Approach-Banking-Sector.pdf.coredownload.pdf>

Finanssivalvonta. (n.d.) *Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen*. Haettu 05.04.2024 osoitteesta: [Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen - www.finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi)

Finanssivalvonta. (16.3.2020). *Euroopan unionin pankkisääntely Baselin suositusten loppuun saattamiseksi valmisteilla*. Haettu 21.4.2024 osoitteesta: <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/toimintakertomukset/toimintakertomus-2019/teemat/euroopan-unionin-pankkisaantely-baselin-suositusten-loppuunsaattamiseksi-valmisteilla/>

Finanssivalvonta. (28.2.2020). *Asiakkaan tunnistaminen ja tunteminen*. Haettu 05.04.2024 osoitteesta: <https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/asiakkaan-tunnistaminen-ja-tunteminen/>

Finanssivalvonta. (4.4.2024). *Ilmoitusvelvollinen riskiarvio*. Haettu 10.5.2024 osoitteesta: <https://www.finanssivalvonta.fi/finanssisektorin-toimijalle/vakuutus/rahanpesun-estaminen/riskiarvio/>

Finanssivalvonta. (14.10.2024). *Finanssivalvonta on julkaissut yhteenvedon laatimastaan pakoteriskiarviosta*. Haettu 2.11.2024 osoitteesta: <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/valvottavatiedotteet/2024/finanssivalvonta-on-julkaissut-yhteenvedon-laatimastaan-pakoteriskiarviosta/>

HD-Parts Oy. (2024). *Kommentti venäjän kaupasta*. Haettu 10.5.2024 osoitteesta: <https://www.hd-parts.fi/moteng?lang=fi>

Heima, T-P (19.09.2018). *"Ei kuulosta siltä, että olisi välillä vain unohtunut kysyä taustoista"*
– Danske-vyyhdin tutkinta voi olla haastavaa, ennakoi KRP:n asiantuntija. YLE.

Haettu 04.04.2024 osoitteesta: <https://yle.fi/a/3-10413210>

Hänninen, J. ja Knus-Galán M. (27.2.2023) *Putinin judokaveri ei noudattanut pakotemääräyksiä: jätti toimittamatta Suomen viranomaisille listan omistuksistaan.*

YLE. Haettu 05.04.2024 osoitteesta: <https://yle.fi/a/74-20019436>

Juvonen, M., Koskensyrjä, M., Kuhanen, L., Kämppi, P., & Talala, Tero, k. (2023). *Yrityksen riskienhallinta (3. päivitetty laitos).* Aalto University Executive Education.

Koordinaatioryhmä, U. j. E. k. y. (2021). *Kiina ja Yhdysvallat – haaste yrityksille: Suurvaltakilpailun vaikutukset suomalaisyrityksille.* Ulkoministeriö.

Kavander, A. (23.2.2024). *Suomalaisyritys päätyi Yhdysvaltojen Venäjä-pakotelistalle-toimittanut kuorma-autojen varaosia Venäjälle.* YLE. Haettu 10.5.2024 osoitteesta:

<https://yle.fi/a/74-20076247>

Keskusrikospoliisi. (27.2.2027). *Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus 2023.*

Haettu 10.5.2024 osoitteesta:

<https://poliisi.fi/documents/25235045/67733116/vuosikertomus-saavutettava.pdf/da6396ec-eb64-814a-3006-89b38baca942/vuosikertomus-saavutettava.pdf?t=1709018951850>

Kokkonen, Y. (23.2.2024). *Yhdysvalloilta yli 500 uutta pakotetta Venäjälle.* YLE. Haettu

10.5.2024 osoitteesta: [https://yle.fi/a/74-20010573/64-3-](https://yle.fi/a/74-20010573/64-3-212097?utm_medium=social&utm_source=copy-link-share)

[212097?utm_medium=social&utm_source=copy-link-share](https://yle.fi/a/74-20010573/64-3-212097?utm_medium=social&utm_source=copy-link-share)

KPMG. (n.d.). *Sanktiot ja pakotteet yritystoiminnassa.* Haettu 17.03.2024 osoitteesta:

<https://kpmg.com/fi/fi/home/Pinnalla/2022/03/sanktiot-ja-pakotteet-yritystoiminnassa.html>

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 444/2017. *1 luku 5 §* [kuva]

Haettu 05.04.2024 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170444#L3P1>

Loula, P. *Pakotelistalle joutunut yritys lopettaa kaupankäyntinsä Venäjälle.* (27.2.2024). *Helsingin Sanomat*, A9.

Luottotietolaki 527/11.5.2007 Haettu 05.04.2024 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070527>

LähiTapiola. (2024). *AML asiantuntija liiketoimintayksikköön*. Haettu 04.04.2024 osoitteesta:

<https://emp.jobylon.com/jobs/229125-lahitapiola-aml-asiantuntija-liiketoimintayksikkoon/>

Mandatum. (2024). *AML officer*. Haettu 13.5.2024 osoitteesta:

<https://careers.mandatum.fi/jobs/4467636-aml-officer>

MTV UUTISET – STT (31.03.2023) *Venäläissuomalainen Boris Rotenberg perui hovivalituksensa pankkeja vastaan – pakotteet asetettiin Obaman aikana*

Haettu 05.04.2024 osoitteesta: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/venalaissuomalainen-boris-rotenberg-perui-hovivalituksensa-pankkeja-vastaan-pakotteet-asetettiin-obaman-aikana/8666598#gs.7ijjq6>

MTV UUTISET – STT. (26.2.2024).

USA:n pakotelistalle joutunut suomalaisyritys lopettaa kaupan Venäjälle:

”Miksi julkisesti lynkataan laillisesti toimivia yrityksiä?”

Haettu 17.03.2024 osoitteesta:

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/usa-n-pakotelistalle-joutunut-suomalaisyritys-lopettaa-kaiken-kaupankaynnin-venajalle/8886444#gs.6j5gqxq>

Nordea. (n.d -a). *Miksi esitämme kysymyksiä?* Haettu 17.03.2024 osoitteesta:

<https://www.nordea.com/fi/tietoa-meista/nordea-yhteiskunnassa/miksi-esitamme-kysymyksia>

Nordea. (n.d -b). *Kolme puolustuslinjaa*. Haettu 17.03.2024 osoitteesta:

<https://www.nordea.com/fi/tietoa-meista/nordea-yhteiskunnassa/kolme-puolustuslinjaa>

Poliisi, (n.d.) *Rahanpesu*. Haettu 10.5.2024 osoitteesta: <https://poliisi.fi/rahanpesu>

OFFICE OF FOREIGN ASSETS CONTROL. *Determination pursuant to section 11(a)(ii) of Executive Order 14024*. Haettu 18.11.2024 osoitteesta:

<https://ofac.treasury.gov/media/932446/download?inline>

Pursiainen, A. (2021). *Kansainväliset pakotteet ja vientivalvonta*. Alma Talent.

Rahanpesu.fi. Estä rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen, n.d. *Terrorismin rahoittaminen*.

Haettu 10.5.2024 osoitteesta: <https://rahanpesu.fi/terrorismin-rahoittaminen>

Roslund, R. (26.11.2023). *Suomalaisyritys vei miljoonilla elintärkeitä kuorma-autojen*

varaosia Venäjälle – ”Ollaan sovittu, ettei me politisoida tätä sotajuttua. YLE. Haettu

10.5.2024 osoitteesta: <https://yle.fi/a/74-20062005>

Säästöpankki. (n.d.) *Compliance Officer Säästöpankkikeskus*. Haettu 03.04.2024

osoitteesta:

<https://ats.talentadore.com/apply/compliance-officer-saastopankkikeskus/DPkvgJ>

Ulkoministeriö. (n.d.). *Kansainväliset pakotteet*. Haettu 07.04.2024 osoitteesta:

<https://um.fi/pakotteet>

Ulkoministeriö. (n.d.) *Pakotteiden täytäntöönpanoon ja valvontaan osallistuvat*

viranomaiset Suomessa. Haettu 7.11.2024 osoitteesta:

[Microsoft Word - Toimivaltaiset viranomaiset taulukko päivitetty](#)

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (6. uud. laitos.).

Tammi

Ulosottolaitos. (10.3.2022). *Kansainvälisten pakotteiden täytäntöönpano Suomessa*.

Haettu 10.5.2024 osoitteesta:

<https://ulosottolaitos.fi/fi/index/ulosottolaitos/ajankohtaista/verkkouutiset/jatiedotteet/2022/kansainvalistenpakotteidentaytantoonpanosuomessa.html>

Yhdistyslaki 503 / 26.5.1989. Haettu 05.04.2024 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503#L6P36>

van Greuning, H., & Brajovic Bratanovic, S. (2020). *Analyzing Banking Risk (Fourth Edition):*

A Framework for Assessing Corporate Governance and Risk Management.

<https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1446-4>

Liite 1. Opinnäytetyön aineistohallintasuunnitelma

1 Tutkimusaineiston tallennus ja säilytys

Tutkimusaineistona käytetään julkisia lähteitä. Tiedot tallennetaan työn tekijän omalle henkilökohtaiselle verkkoasemalle ja varmuuskopioidaan säännöllisin väliajoin.

2. Henkilötietojen käsittely

Valmiissa opinnäytetyössä ei julkaista mitään henkilötietoa. Opinnäytetyötä varten ei kerätä henkilötietoja tai muita arkaluonteisia henkilötietoja. Haastateltavien henkilöiden nimet ja muut mahdollisesti henkilöllisyyden paljastavat tiedot on anonymisoitu.

3. Opinnäytetyön omistajuus

Opinnäytetyön laatija omistaa opinnäytetyön aineiston ja tulokset. Muita osapuolia ei ole.

4. Tutkimusaineisto on tarkoitettu tekijän omaan käyttöön jatkossa, eikä sitä ole tarkoitus jakaa eteenpäin. Opinnäytetyönlaatija säilyttää aineiston vuoden ajan opinnäytetyön hyväksymispäivämäärästä., jotta opinnäytetyön tulokset voidaan tarvittaessa varmistaa ja hävittää tämän jälkeen aineisto turvallisesti. Työn omistaa tekijä.

Liite 2. Haastattelukysymykset

1. Kerro lyhyesti oma taustasi ja työkokemuksesi pankissa?
2. Miten kauan olet toiminut esihenkilöt-/asiantuntijatehtävässä?
3. Montako alaista sinulla on (jos on)?
4. Mikä on mielestäsi tärkein osaamisalue, joka tutkijalla täytyy olla?
5. Mitä muita ominaisuuksia henkilössä arvostat ja miksi?
6. Mitä haasteita tutkijan työssä on?
7. Onko aikaisemmasta pankkitaustasta hyötyä tässä työssä ja jos on niin miksi?
8. Mikä koulutus tutkijalla on hyvä olla?
9. Aiheuttaako sääntelyn muuttuminen haasteita käytännön työssä, jos kyllä niin millaisia haasteita?
10. Millaisena mahdollisuutena näet tekoälyn hyödyntämisen tällä alalla tulevaisuudessa?